

Buscant un lloc de treball desesperadament

Fórmules contra la desocupació

Gairebé cinc persones de cada cent en edat de treballar es troben amb les portes tancades per a entrar al món productiu. Les propostes dels especialistes per a lluitar contra aquest problema no semblen gaire eficaces. Per això cal inventar-ne altres, encara que siguin utòpiques.

Els sindicats majoritaris, UGT i CCOO junt amb la patronal espanyola, CEOE, estan d'acord almenys en un punt: la situació del mercat de treball "és preocupant", diuen, després que el ministeri competent ha publicat les últimes xifres de l'atur a l'estat espanyol.

L'INEM va registrar a finals de juny passat un total de 2.227.748 aturats, cosa que vol dir que la taxa de desocupació respecte a la població activa espanyola és del 14,8%. A Catalunya els desocupats a principis de l'estiu eren 255.403, al País Valencià, 257.672 i a les Illes Balears, 28.350. Aquestes xifres denuncien sense pal·liatius la política d'ocupació dels ministeris implicats, Treball i Educació, però també l'actitud dels empresaris que mantenen la flexibilitat laboral, amb la precarietat que implica, com a norma de contractació.

Segons els estudis més recents sobre els diferents sistemes de contractació en el món laboral, els especialistes han arribat a la conclusió que "els contractes flexibles no creen ocupació", encara que serveixen per a enfrontar les èpoques de crisi com la que patim en aquests moments.

El catedràtic Julio Segura, juntament amb un equip d'experts, per encàrrec del Ministeri de Treball, acaba de publicar un estudi global sobre el mercat de treball i els principals factors que influeixen en la seua regularització. El volum global d'atur d'una economia depèn més que de la legislació laboral, de les seues condicions tecnològiques, de la demanda interior, de l'evolució del comerç mundial, de la composició sectorial de la producció i de les taxes de creixement dels salaris i dels beneficis, com també del grau de competitivitat, segons afirmen aquests estudiosos en el llibre *Análisis de la contratación temporal en España*.

La revista EL TEMPS ha volgut proposar unes quantes fórmules que tenen el defecte de no haver respectat cap rigor cien-

tífic. Algunes tenen un component maquiavèlic que posaria els pèls de punta a més d'un, mentre que altres són senzillament humorístiques, que queden per a un món irreal i utòpic. Malgrat tot, la majoria d'elles se senten prou vegades en conversacions col·loquial d'amics. Prova que no són serioses és que totes, sense excepció, en el cas de ser aplicades, provocarien efectes negatius de tota mena: des de desequilibris nefastos per a l'edifici macroeconòmic fins a perillosos i greus posicionaments socials i polítics. Són irònicament fórmules per una polèmica.

Preparar una gran guerra

No és que siga molt atractiva per a començar, però sí que ho és per la seua eficàcia, i, per al problema que ens ocupa, no té res de menyspreable... Cal recordar els anys trenta, quan l'Alemanya nazi va posar gairebé quatre milions de desocupats a fer feina, mentre que a l'altra vora de l'Atlàntic, el president F.D. Roosevelt es trencava el cap amb la política del New Deal. Des del punt de vista de l'ocupació, les guerres representen un avantatge doble. En primer lloc obliguen a omplir les casernes i a ocupar gent a fons en les factories d'armament. En segon lloc, les guerres asseguren la plena ocupació. I això, més com més destructora i mortífera siga la guerra.

Seguint un raonament lògic, després de la destrucció cal reconstruir, i, a més, està demostrat que els morts no solen desequilibrar el mercat de treball. Per tant, ¡visca la guerra!

Controlar la natalitat

Si l'estat espanyol té el pitjor percentatge de desocupats dels països europeus industrialitzats és en part a causa de la política de natalitat dels anys seixanta i setanta. La conseqüència nefasta és que el nombre de joves que es presenten al mercat de treball és molt superior al nombre de persones que l'abandonen.

Els experts calculen que caldria crear entre 100.000 i 200.000 nous llocs de treball per a absorbir les demandes anuals dels joves. Davant aquests fets, molts especialistes demanen el contrari: aconsellar a les parelles que no tinguin fills, "futurs desocupats". No obstant, les solucions no són tan senzilles. Sense xiquets, ens quedàrem aviat sense forces vives, sense cap imaginació i sense ningú per a fer-se càrrec de finançar les pensions dels jubilats.

Més joves en aprenentatge

L'administració central espanyola, amb el programa del ministre Solchaga al capdavant, vol ampliar la política de formació professional. A Alemanya hi ha més d'un milió de joves fent l'aprenentatge en empreses i a França en són uns 300.000. Es tracta d'una fórmula que pot ser eficaç per alleugerir l'atur. Però, desgraciadament, han de passar un bon grapat d'anys perquè se'n puguin veure els resultats.

Millorar la formació

La distància entre el que s'aprèn a l'escola i el que demanen després les empreses és una de les principals causes de desocupa-

ció pertot arreu. ¿Què pot fer un llicenciat en filosofia i lletres si el que demanen és un aprenent de forner? Per resoldre casos semblants, els governs dels països europeus membres de la Comunitat Econòmica Europea estan obrint a les empreses les portes del món de l'educació. Hi ha algunes iniciatives, amb l'ajuda dels organismes públics, destinades a aquells joves que han eixit del sistema d'educació sense aprendre un ofici. La majoria d'elles s'han saldat amb un rotund fracàs, ja que pocs dels beneficiaris han trobat al final dels cursos un lloc de treball. Això és una prova més de l'anarquia que predomina actualment en els organismes de formació, tant en els autonòmics com en els que depenen del govern central.

Repartir-se el treball

Ja que no hi ha prou llocs de feina per a tots, ¿per què no es poden repartir els que ja n'hi ha?

S'hi arribaria reduint la setmana laboral a 35 i fins i tot a 30 hores, amb una disminució proporcional dels salaris per tenir contents alhora els empresaris. La proposta ha estat un dels objectius prioritaris sindicals, però sembla que avui ha passat a segona línia reivindicativa. Gairebé cap dirigent polític ha gosat defensar-la últimament. Alguns sondejos recents han confirmat que la majoria dels assalariats acceptarien treballar menys, però no estan disposats de cap manera a veure baixar les seues remuneracions. Per tant, el repartiment del treball, com a mitjà eficaç i ràpid per a resoldre la desocupació, dorm al calaix de les utopies.

Prohibir despatxar

Per a evitar la supressió de llocs de treball la fórmula seria radical. I a més ¿quin descans! per als milions de treballadors que tremolen tots els dies de por de veure's despatxats del lloc de treball. Les propostes més extremistes dels partits polítics, generalment d'esquerra, han escrit aquesta reivindicació en els seus programes. L'aspecte negatiu és que la majoria de les empreses anirien sense remei cap a la fallida, que es pot prohibir...

Trencar els robots

L'estat espanyol, i més concretament Catalunya, es troba en aquests moments en una fase de robotització empresarial. En aquesta carrera cap a la més alta productivitat, amb l'ajuda de la cibernètica, s'ha practicat una política de supressió de llocs de treball. Està demostrat que els robots no han fet mai el treball tan perfecte com els homes. En el sector de l'automòbil, per exemple, els japonesos són una de les primeres potències, i amb menys màquines robotitzades que altres. Per això, cal demanar-se si, trencant una part d'aquests aparells instal·lats en les cadenes de producció de les fàbriques no s'arribaria a posar a treballar els aturats. No està molt clar..., encara que des de fa algun temps les cadenes de muntatge d'automòbils estan menys robotitzades que abans.

Renunciar a una pesseta forta i abaixar-ne la cotització

Des que Carlos Solchaga va optar per la pesseta forta, els detractors d'aquesta política, exceptuant-ne els exportadors, per raons lògiques, han estat molt escassos, però s'han alçat moltes crítiques contra la política de Solchaga perquè ha sacrificat els aspectes socials a favor dels objectius econòmics. Si s'abaixa la cotització de la pesseta, automàticament es redueix la taxa d'interès dels crèdits i els diners dels préstecs bancaris per a les empreses i els particulars són menys cars, cosa que permet relançar l'economia. Tanmateix, els economistes més meticulosos denunciaran que la baixa de la pesseta implica un augment dels costos de les importacions i, per tant, de la inflació. Tot això és perillós...

Prohibir les inversions financeres de les empreses

No es tracta d'una idea que ens hem tret de la mànega. En els programes d'alguns partits d'esquerra es proposa la creació d'un fons que s'alimentaria de les plusvàlues borsàries, les inversions a l'estranger i els moviments de la tresoreria dels grans grups. Sembla una bestiesa, però hi ha una part seriosa. Una rendibilitat d'inversió d'un 9% d'ara és massa temptadora per a qualsevol empresa amb diners sobrants. En aquestes fórmules d'inversió, per regla general a llarg termini, no hi sol haver molts diners dels particulars ni dels petits inversors. Per això, és normal que la patronal siga favorable a les polítiques de suport a l'estalvi a llarg termini en accions que volen aprofitar els beneficis d'aquestes imposicions.

Reduir els crèdits militars

El ministre Carlos Solchaga és més o menys partidari d'aquesta solució contra l'atur, retallar part del pressupost militar. Els corrents polítics d'esquerra defensen d'alguna manera propostes en aquest sentit (Esquerra Unida va cridar pels carrers "menys militars, més hospitals" durant les últimes eleccions). Són prou nombrosos els polítics que defensen una reducció de les despeses militars per a destinar aquest estalvi a la formació dels joves. No obstant, cal ser realista i pensar que la reducció del pressupost militar implica directament una supressió de llocs de treball, com denuncien els sindicats majoritaris espanyols, CCOO i UGT, en aquelles empreses que fabriquen armes i altres subministraments bèl·lics.

Instaurar un salari mínim per als joves

Sens dubte, una gran majoria dels patrons veurien en aquesta fórmula una solució eficaç contra l'atur. S'hi inclourien, aleshores, tots aquells joves sense qualificació laboral i remunerats amb uns salaris mínims previstos per la llei. D'aquesta manera, els empresaris podrien emplear treballadors joves amb un cost per sota de l'estipulat en el mercat. El primer obstacle contra aquesta fórmula el formarien els

sindicats i, potser, el mateix ministre de Treball, perquè no acceptarien de cap manera que un treballador, encara que tinguera 18 anys, fóra pagat per sota del salari mínim interprofessional i menys encara si aquell treballara les 40 hores setmanals. A més, podrien donar-se efectes perversos, com que els patrons despatxaren els empleats més vells amb tots els drets adquirits per substituir-los per joves, amb costos més avantatjosos i en situació de precarietat absoluta. Es podria arribar a una situació completament immoral.

Instaurar un servei militar de cinc anys

Els joves no apreciarien gaire aquesta solució. Són una mica ingrats... ¿de quina manera se'ls podria convèncer? Es tractaria d'un petit sacrifici molt positiu per a eliminar les llargues cues de desocupats. Els nombres no enganyen: un soldat més, un aturat menys.

Treballar 35 hores i pagar-ne 40

Els assalariats podrien d'aquesta manera compartir el temps de treball amb els mateixos salaris. Desgraciadament, tan sols els països més rics amb sindicats forts apliquen aquesta tècnica. Per contra, les empreses espanyoles es queixen del salari massa elevats i de les càrregues socials i per consegüent no tenen moltes ganes de provar l'experiència.

Eixir d'Europa. Viure en autarquia

La proposta no és que siga molt irreal. Sense anar molt lluny, a Anglaterra, no fa gaire que una part de la població volia deixar de ser soci europeu. Els detractors de la Comunitat Europea defensen la teoria que no participant en el club, avui de dotze membres, es podria practicar una política més eficaç contra la desocupació, limitant l'acció a les fronteres de cada país. Per arribar-hi, caldria deixar en total llibertat la cotització de la moneda, eixir del Sistema Monetari Europeu i viure en semiautarquia. Això seria un retorn al passat, mal vist per la majoria de la població espanyola. Els Estats Units de nord-amèrica apliquen una versió d'aquesta fórmula quan deixen en caiguda lliure el dòlar. És un luxe que tan sols es pot permetre la primera potència mundial.

Crear llocs de treball alternatius

No estaria de sobra que les famílies començaren a donar treball persones per a tasques de rutina domèstica: per a cuidar els fills de dia i de nit, per a cuinar, per a acompanyar la gent gran. Tot això baixant els costos per al que paga i alleuge-

rint els mecanismes legals. Aquesta fórmula podria fins i tot gaudir d'avantatges fiscals, per exemple desgravant en la declaració de la renda...

Apujar els salaris

Per la mateixa lògica de les regles del mercat "com més és cobra més es pot gastar i per tant més es contribueix al creixement i al desenvolupament de l'ocupació", la fórmula pot tenir molt bones repercussions. A més, uns del pares de l'economia moderna, Keynes, ja la va inscriure per a resoldre desequilibres macroeconòmics, en detriment dels accionistes que veurien els seus beneficis disminuir progressivament. Alemanya torna a ser, en aquest cas, un bon exemple. Els seus obrers són els millors remunerats d'Europa i la seua economia és, malgrat això, una de les més sanes del món industrialitzat.

Inversió pública contra l'atur

Alguns il·luminats han fet d'aquesta fórmula el seu objectiu polític sense trobar molta audiència. Els diners d'aquesta emissió de deute públic servirien per a executar projectes d'obres públiques que generarien gran quantitat de llocs de treball. L'únic inconvenient és que l'estat espanyol i els governs autonòmics és troben prou endeutats actualment. Carlos Solchaga i els consellers d'economia, sens dubte, fugirien a cent per hora bon punt sentiren parlar d'aquesta iniciativa.

Augmentar la flexibilitat

Si els assalariats acceptaren fàcilment canviar d'empresa, de població, d'horaris, d'especialitat, segons les diferents ofertes de treball, es donarien menys desequilibris sectorials i geogràfics. El primer punt negre de la proposta és que es podria retornar a l'esclavatge més nefast de la història de la humanitat perquè no hi hauria cap condicionant legal a les exigències patronals. El segon punt negatiu de la fórmula és fàcil d'endevinar: l'estat espanyol, des del punt de vista econòmic, no es troba en condicions

perquè els treballadors puguin alçar la casa i canviar de residència, a causa de les condicions dels habitatges, de la formació professional, ni tampoc a causa de l'estat de la xarxa dels transports. També hi compten les barreres culturals entre les distintes autonomies.

La jubilació als 50 anys per a tots

Una llei d'aquest tipus alegraria la cara a més d'un, però la majoria la refusarien. Les empreses, d'altra banda, necessiten conservar el que els especialistes diuen "una piràmide d'edat equilibrada", és a dir assalariats amb experiència junt amb els més joves. De totes maneres seria impossible finançar la jubilació als 50 anys, tret que els actius sacrificaren la meitat dels seus salaris. Impensable...

Abaixar els salaris

Al contrari. Segurament tots els patrons estarien d'acord a aplicar aquesta proposta. Les empreses suportarien uns costos menys elevats de producció, es tornarien més competitives i donarien treball a més gent, però amb el risc de perdre molts clients, ja que baixar els salaris implica una baixa del consum. En el millor dels casos, les empreses no ampliarien les plantilles i en el pitjor despatxarien molts dels empleats a mig termini. Encara podria ser la situació més perillosa pel fet que la Seguretat Social no trobaria finançament per la baixa de les cotitzacions dels assalariats.

Implantació empresarial al país

Si per cada compra d'una empresa fora del seu territori, a l'estat espanyol o a l'estranger, els empresaris foren obligats de crear-ne una altra dins del seu àmbit territorial, població, comarca o autonomia, el mercat del treball es beneficiaria bastant. El govern central, o en casos concrets l'autonòmic, podria actuar en aquest sentit, encara que fora adoptant normatives contràries al liberalisme filosòfic que ha inspirat durant els últims temps l'economia espanyola. De tota manera, ara no toca imposar fórmules d'aquest tipus, vista la pèrdua general del flux inversor pertot arreu.

Oferir un salari a les mestresses de casa

La idea és vella com el món: els homes masculistes volen veure les dones a la cuina de casa seua. A França el govern ofereix un subsidi a la mare que haja deixat el seu lloc de treball per responsabilitzar-se de l'educació del tercer fill (el pare també pot aprofitar-lo). Reservar un salari, encara que siga el mínim, per a totes les dones que optarien per quedar-se a casa seua a l'estat espanyol és avui un disbarat, per no dir una altra cosa.

Suprimir els subsidis d'atur

Encara que no siga molt humana, la fórmula és prou conseqüent. Si els aturats no es beneficiaren dels subsidis, es veurien obligats a acceptar qualsevol treball per a sobreviure. Les empreses no haurien de cotitzar gens per aquest concepte i, per les regles del mercat, el creixement i l'ocupació es desenvoluparien. La cara negativa del negoci és que al final els aturats si acceptaren qualsevol salari, provocarien una baixada general dels salaris. Una altra podrien ser temptats per la delinqüència o caure en la mendicitat pura i dura. Pitjor encara, d'altres desocupats moriren...

Contra la contractació flexible

Per desig de moltes empreses que denunciaven la rigidesa del dret social, durant els últims anys s'ha innovat molt en relació amb el treball precari. Per desgràcia, aquestes fórmules poden tenir més endavant un efecte contrari. Els empresaris informats prèviament d'aquestes propostes podrien despatxar precipitadament molts treballadors.

Ocupar funcionaris en massa

En temps de guerra l'exèrcit pot netejar les ciutats. ¿Per què no es podria fer ara, en temps de pau, alguna cosa semblant, contractant funcionaris per executar tasques d'interès nacional? Més personal de correus, més professors, crear grups de policia ecològica, ocupacions per ajudar la gent gran a moure's per les grans ciutats.

Al Japó, el metro i els trens compten

amb un servei d'orientació, control i d'ajuda a càrrec de funcionaris amb uniforme i guants blancs. L'inconvenient, és clar, el representa l'alt cost d'aquests llocs de treball per al pressupost general de l'estat o de les autonomies. És un altre luxe de què tan sols poden gaudir els països hiperproductius.

Despatxar Carlos Solchaga

Si és veritat que l'èxit econòmic, segons diuen els estudiosos, depèn tant dels ànims de la població activa com dels equilibris macroeconòmics, i si hi afegim que no s'obté mai cap cosa sense córrer cap risc, llavors... caldria despatxar el ministre Solchaga. El primer responsable de la política econòmica s'ha entestat a abaixar la inflació i mantenir la pesseta forta i no es mou ni un pam d'aquesta línia. El superministre s'ha creat enemics d'envergadura fins i tot al si del seu partit socialista, Alfonso Guerra i Nicolás Redondo, a més dels seus enemics naturals. Malgrat tot, Solchaga es porta bé i tot dona a entendre que es mantindrà dret, encara que el vaixell naufrague.

Escolarització obligatòria fins als 20 anys

Es tracta d'una variant de la jubilació als 50 anys. L'objectiu en aquest cas és mantenir els joves el més lluny possible del mercat de treball. És una fórmula més intel·ligent perquè permet d'adaptar eficaçment les competències dels futurs treballadors a les necessitats reals de les empreses. Per dir-ho tot, una iniciativa d'aquest tipus costaria molt cara a l'estat... i a les famílies, que estarien obligades a cuidar dels fills fins la postadolescència.

Expulsar els immigrants

Els corrents polítics d'extrema dreta de segur que s'hi fregarien les mans. Segons els últims estudis realitzats pel govern central, a principis d'estiu hi havia a l'estat espanyol al voltant de 120.000 treballadors estrangers il·legals. Per regla general, executen tasques que pocs treballadors autòctons acceptarien. A més, amb 120.000 llocs lliures no es resol el greu problema de donar ocupació als dos milions i mig d'aturats espanyols. Una iniciativa racista no té futur per dues raons elementals: ni és moral ni és eficaç.

Instaurar un impost de l'atur

Es tractaria d'un bon mitjà per a trobar diners i invertir-los en l'aplicació d'una bona política d'ocupació (obres públiques, ajuda generalitzada a la inversió, contractació de funcionaris). Perquè fóra més democràtica la iniciativa, l'impost només seria obligatori per a les rendes més altes i d'aquesta manera no es desequilibraria el consum. Una altra variant d'aquesta proposta seria crear un impost de l'atur per a les plusvàlues financeres de les empreses. Però, exceptuant alguns corrents polítics d'esquerra, la majoria de la població sembla contrària a qualsevol nou impost.

Manipular les estadístiques

Per exemple, durant deu anys de mandat, Margaret Thatcher ha modificat vint-i-dues vegades les estadístiques de l'atur a l'Anglaterra. Per a qualsevol govern, canviar el resultat de les estadístiques és sovint el millor mitjà d'alleugerir la desocupació, sobretot quan s'aproximen les eleccions. Hi ha mil i una modalitats de manipular aquestes dades, divisió de categories de persones aturades, no incloure-hi els joves que fan el servei militar, etc. Mentides que no van gaire lluny.

Desenvolupar l'aprofitament del temps de treball

És fàcil de comprendre. Com més es fa treballar les màquines, les empreses produeixen més, i, doncs, guanyen competitivitat i, per consegüent, necessiten emprar més gent.

Per aconseguir aquesta situació de producció, els empresaris estan obligats a negociar amb els sindicats, cosa que no és gens fàcil. Queda encara molt camí a recórrer en aquest sentit.

Ignasi Pellicer